

i boskie, które niekiedy przeciwstawiają się sobie wzajemnie, jak to zaznaczał św. Hieronim: „prawa cesarów różnią się niekiedy od praw Chrystusa” (*List 77, 3*; por. Augustyn, *Mowa 392, 2*). Nad tymi właśnie przypomnianymi wyżej problemami pragną się pochylić organizatorzy XXXVII Dni Augustiańskich pytając, m.in., czy i na ile cesarskie prawodawstwo małżeńskie uległo chrystianizacji, badając przy tym biblijne, teologiczne, prawne i rytualne jego aspekty w oparciu o różnorodne dostępne źródła literackie, epigraficzne, papirologiczne i ikonograficzne. Tematyka prelekcji usystematyzowana została według pewnych dziedzin lub Ojców Kościoła: św. Ambroży, św. Augustyn, małżeństwa mieszane, aspekty prawno-filozoficzne, egzegeza biblijna, Ojcowie Łacińscy oraz Wschód i Zachód.

Natomiast XXXVIII Dni Augustiańskie odbędą się 7-9 maja 2009 roku na temat: **Diakonia, diakonie, diakonat: semantyka i historia** (*Διακονία, diaconiae, diaconato: semantica e storia*). W wielu ostatnich badaniach filologicznych ujawniły się mało znane aspekty semantyczne greckiego terminu *διακονία* i jego pochodnych, a także informacje o pochodzeniu i rozwoju diakonatu, *cursus honorum* i pierwszych diakonis (por. m.in. H.J. Sieben, *Voces*, Berlin – New York 1980, s. 61). To właśnie zachęciło organizatorów XXXVIII Dni Augustiańskich do dalszych analiz tego terminu w literaturze wczesnochrześcijańskiej rozważając jego znaczenie w relacji do Kościoła, posługi i samego diakonatu. Chodzi im o pełniejsze odkrycie roli diakona w liturgii, we wspólnocie chrześcijańskiej i poza liturgią, w jakim sensie stanowił on „oczy i uszy” biskupa oraz jakie są różnice w jego posłudze w różnych regionach geograficznych i w różnych patriarchatach, a także jaka w tych miejscach była rola diakonis; chodzić też będzie przy tym, o przybliżenie roli diakonii w Rzymie. Organizatorzy zdają sobie sprawę, że pełne wyjaśnienie powyższych problemów wymagać będzie dociekań badaczy różnych dyscyplin, dlatego proponują ograniczenie swych badań do trzech dziedzin, w których należy się poruszać: 1. Zakres filologiczny, obejmujący teksty literackie i epigraficzne, 2. Zakres archeologiczny, obejmujący dziedziny monumentalne, ikonograficzne i ikonologiczne, 3. Zakres religijny, obejmujący rytualność oraz funkcje liturgiczne i pozaliturgiczne diakonów i diakonis.

Wszyscy pragnący wziąć udział i wypowiedzieć się czynnie w jakimś komunikacie (do 20 minut) na powyższe tematy, winni zgłosić jego tytuł oraz krótkie streszczenie (do 10 linijek) do końca listopada roku poprzedzającego konferencję na adres: Segreteria Incontri Augustinianum, Via Paolo VI, 25 – 00193 Roma, Italia; fax +39 0668006298; e-mail: incontri@patristicum.org.

12. BISKUP CHROMACJUSZ I JEGO WIEK

W 2008 r. Kościół starożytnej metropolii Akwilei obchodzić będzie 1600. rocznicę śmierci swego wybitnego metropolity – biskupa św. Chromacjusza (388-408). Jubileusz ten postanowił obchodzić na dwóch płaszczyznach – kościelnej i naukowej. Aby wprowadzić duchowieństwo metropolii w tematykę tych obchodów władze kościelne w listopadzie (15, 22, 29) 2007 r. zorganizowały dla kapłanów i diakonów trzy spotkania, na których wybitni znawcy starożytności chrześcijańskiej wygłosili dla

nich następujące prelekcje: prof. P.F. Beatrice – *La situazione storico-teologica nel tempo di Cromazio*; prof. mons. R. Fabris – *La parola di Dio nella trasmissione di fede in Cromazio; L'iniziazione cristiana e prassi sacramentale ai tempi di Cromazio*; mons. D. Corgnali – *La dimensione ecclesiale della traditio fidei: spunti per l'attualità*. Nieco później **2 XII 2007 r. w liturgiczne wspomnienie św. Chromacjusza w patriarchalnej bazylice Akwilei kard. Franc Rodè**, były biskup Lublany a obecny prefekt Kongregacji d/s Życia Konsekwowanego, uroczystą liturgią eucharystyczną koncelebrowaną przez biskupów metropolii, **zainauguował Rok Chromacjański**, który ma trwać do 3 XII 2008 roku. Tak się złożyło, że kilka dni później papież Benedykt XVI przemawiając podczas śródowej audiencji swoją katechezę poświęcił również w całości życiu, dziełu i myśli teologicznej św. Chromacjusza nawiązując także do Roku Chromacjańskiego. Wreszcie powołany 6 IX 2007 r. Regionalny Komitet obchodów 1600. rocznicy śmierci św. Chromacjusza, w skład którego weszli przedstawiciele dawnej metropolii (dziś diecezji Friuli Wenecja Giulia, diecezji słoweńskich Lublany i Kapodistrii, sąsiedzkich diecezji austro-chorwackich oraz Uniwersytetów Udiny i Triestu) **organizuje w Akwilei 22-24 V 2008 r. międzynarodowe sympozjum pt. Chromacjusz – biskup Akwilei i jego wiek** (*Cromazio, vescovo di Aquileia e la sua età*) omawiając 4 dziedziny: 1. Chromacjuszowe teksty i ich kontekst, 2. Chromacjusz i jego współcześni, 3. Biblia, teologia i liturgia w myśli Chromacjusza, 4. Przed i po Chromacjuszu. Organizatorzy pragną więc przypomnieć tradycję rękopiśmienną dzieł Chromacjusza, działalność misyjną na terytorium akwilejskim i naddunajskim w jego czasach, stosunki między biskupem Akwilei a Ambrozym, Hieronimem, Rufinem i Janem Chryzostomem, charakterystyczne cechy chrystologii i eklezjologii Chromacjusza oraz ówczesną liturgię akwilejską. Tę właśnie tematykę planują ukazać w 20 następujących prelekcjach, wśród których tym razem jest i akcent polski: P.F. Beatrice (Padova) – *Il segno di Giona. Il mistero pasquale e la conversione dei pagani secondo Cromazio di Aquileia*; D. Steuernagel (Leipzig) – *Il quadro topografico e sociale dei culti pagani ad Aquileia nel IV secolo*; C. Sotinel (Tours) – *Il vescovo cristiano a confronto con la diversità della città: Cromazio ed Aquileia*; R. Bratož (Lublana) – *La Chiesa Aquileiese e l'Illyrico occidentale di tempo di Cromazio*; M. Forlin Patrucco (Torino) – *Valeriano di Aquileia e Basilio di Cesarea*; R. Brändle (Basel) – *Chromatius und Johannes Chrysostomus*; M.H. Williams (San Francisco) – *Chromatius and Jerome*; K. Zelzer (Wien) – *La lettera di Ambrosio a Cromazio (Ep. 28)*; J.M. Auwers (Louvain-la-Neuve) – *Le texte biblique de Chromace d'Aquilée*; A. Bastit-Kalinowska (S. Marie-sur-Ouche) – *En quoi l'exégèse de Chromace dans les traités sur Matthieu est-elle traditionnelle?*; C. Corsato (Padova) – *Cromazio interprete della Scrittura. Ermeneutica e simbologia*; J. Naumowicz (Warszawa) – *Les symboles des quatre évangélistes chez Chromace d'Aquilée et chez les autres auteurs patristiques*; P. Pieri (Bologna) – *L'Apocalisse di Giovanni nell'opera di Cromazio*; C. Lo Cicero (Roma) – *Cromazio committente di traduzioni*; S. Peresotti (Udine) – *Un frammento inedito del cromaziano Ser. 39 nel Codice 5 della Biblioteca Capitolare di Udine (sec. XV)*; Th. Rousseau (Washington) – *Homily and ascetism in the North Italian episcopate*; R. Gounelle (Strasbourg) – *La Passion du Christ chez Chromace d'Aquilée*; A. Cozzi (Milano) – *Aspetti attuali della dottrina*

trinitaria di Cromazio di Aquileia nel contesto della teologia nicena; F. Thélamon (Chaville) – *Reliques et mérites des saints: une lecture spirituelle de Chromace d'Aquilée lors de la dédicace de l'église de Concordia (Ser. 26)*; M. Humphries (Maynooth) – *Chromatius and the cult of saints and relics*; A. Persic (Milano) – *Il „Manifesto di Aquileia” (a. 419) alla luce del concetto di peccato d'origine attestato dai Padri Aquileiensi*; H. Godding (Bruxelles) – *Cromazio. Aquileia e il Martirologio Geronimiano*. Sympozjum zaplanowano zamknąć uroczystą liturgią eucharystyczną w patriarchalnej bazylice Akwilei oraz zwiedzeniem miejscowego Muzeum Archeologicznego. Uzupełnieniem sympozjum ma być też duża wystawa sztuki i dokumentów nt. „Akwilea na skrzyżowaniu ludów i religii w wieku biskupa Chromacjusza”, która ma być otwarta w terminie od 8 XI 2008 do 8 III 2009 roku.

13. ŚW. PAWEŁ I FRUKTUOZ: PIERWOTNE CHRZEŚCIJAŃSTWO W TARRAGONIE

Papież Benedykt XVI zezwolił archidiecezji Tarragony na celebrowanie Roku Jubileuszowego, poświęconego pamięci świętych męczenników: biskupa Fruktuoza oraz diakonów – Auguriusza i Eulogiusza z okazji 1750-lecia ich męczeństwa poniesionego w amfiteatrze Tarragony 21 I 259 r. podczas prześladowania za cesarzy Waleriana i Galiena. Kościół Tarragony wiąże swoją historię z tym właśnie wydarzeniem. Pierwszym bowiem zapisanym świadectwem o wspólnocie chrześcijańskiej w Tarragonie są *Akta męczeńskie św. Fruktuoza*; które uważane są za autentyczne i najstarsze na Półwyspie Iberyjskim oraz stanowią jeden z najstarszych dokumentów hiszpańskiego chrześcijaństwa. Kościół Tarragony pielęgnuje ponadto czcigodną tradycję o pobycie i ewangelizacji w tym mieście św. Pawła Apostoła, uważając ją za wysoce prawdopodobny fakt historyczny. Te dwa wydarzenia skłoniły Instytut Wyższych Studiów Religijnych Sant Fructuós w Tarragonie do zorganizowania we współpracy z Wydziałem Teologicznym Katalonii (FTC-Barcelona) i miejscowymi Uniwersytetami Rovira i Virgili (URV-Tarragona) **międzynarodowego sympozjum na temat: Paweł i Fruktuoz: pierwotne chrześcijaństwo w Tarragonie I-VIII wieku** (*Pau, Fructuós i el cristianisme primitiu a Tarragona, segles I-VIII*). Podczas trzydniowych obrad przewidziano następujące prelekcje, które wymienię w przystępniejszej wersji włoskiej: prof. U. Luz (Bern) – *San Paulo, apostolo delle genti*; prof. Wayne A. Meeks (Yale) – *La missione di Paolo nelle capitali delle provincie romane*; prof. J. Barclay (Durham) – *Paolo e la religione romana: divinità greco-romane e culto dell'imperatore*; prof. I. Roda (ICAC Tarragona) – *Tarragona, capitale della Provincia Romana Tarragonensis nel primo secolo*; prof. R. Riesner (Dortmund) – *Romani 15 ed il progetto di viaggio paolino in Spagna*; prof. E. Omerzu (Moguncia) – *Il processo romano di Paolo*; prof. A. Puigi Tarreich (Barcellona) – *La probabilità di un viaggio a Tarragona di Paolo*; prof. A. Borrell (Barcellona) – *Le tradizioni sul viaggio nella Prima Lettera di Clemente e nel Canone di Muratori*; prof. F. Bovon (Harvard) – *Le tradizioni sul viaggio nella letteratura apocrifa*; prof. V. Mihoc (Sibiu, Rumunia) – *Le tradizioni sul viaggio nei Padri della Chiesa*; prof. J. Arce (Lille) – *La*